

Číslo 420
15. února 2021

V tomto čísle naleznete

Úvodník státní tajemnice
Nová agenda pro Středomoří
Hodnocení readmisní spolupráce
třetích zemí
Evropský plán boje proti rakovině
Výsledky plenárního zasedání
Debata o sociálních médiích
a demokracii
Schválené rámcové pozice
Program evropských institucí

Úvodník státní tajemnice Mileny Hrdinkové

Milí čtenáři,

hned v úvodu bych se ráda vrátila k uplynulému týdnu, jehož závěr přinesl dvě velmi dobré zprávy. Ve čtvrtek Rada EU přijala nařízení zřizující Nástroj pro obnovu a oživení (RRF), který je hlavním pilířem v rámci nástroje Next Generation EU a z něhož by měla Česká republika na dotacích získat až 180 miliard korun. Podmínkou pro čerpání je předložení Národních plánů obnovy, ve kterých členské státy musí vymezit projekty, reformy a investice do roku 2026. Přípravy českého plánu intenzivně pokračují tak, aby byl včas předložen Komisi a aby splňoval všechny nastavené podmínky.

Druhá dobrá zpráva přišla v pátek z Evropské lékové agentury, která zahájila průběžné hodnocení u další vakcíny proti covid-19. Tentokrát jde o vakcínu označenou CVnCoV, kterou vyvinula německá společnost CureVac.

Zpět k tomuto týdnu, v němž nás kromě několika zasedání Rady EU čeká také summit zemí V4. Ten se uskuteční ve středu 17. února v polském Krakově a kromě premiérů zemí V4 se jej zúčastní předseda Evropské rady Charles Michel. Summit se koná u příležitosti výročí 30 let od zahájení Visegrádské spolupráce, a tak

jedním z hlavních bodů programu bude diskuze nad dalším směřováním V4 a prioritními oblastmi spolupráce. Kromě toho se premiéři budou věnovat boji proti pandemii covid-19, migraci, vztahům s Ruskem, východními partnerství či spolupráci v digitální oblasti.

Pokud jde o zasedání Rady EU, tento týden se uskuteční dvě, a sice videokonferenční formou. V úterý budou jednat ministři financí a hospodářství o hospodářském oživení v EU, ročním rozpočtovém procesu, iniciativách EU v rámci globálního oživení po covid-19 nebo o revizi unijního seznamu jurisdikcí nespolupracujících v daňové oblasti.

Jednání ministrů předcházela v pondělí videokonference Euroskupiny, která měla na programu makroekonomický vývoj a vyhlídky vývoje politik v eurozóně, diskuzi o mezinárodní úloze eura nebo otázku solventnosti podnikatelského sektoru.

V pátek se uskuteční videokonference ministrů odpovědných za vzdělávání. Ti se budou věnovat politická diskuzi na téma „Spravedlnost v přístupu, začlenění a úspěch pro všechny ve vzdělávání a odborné přípravě“.

Nová agenda pro Středomoří

Evropsko-středomořské partnerství vzniklo v roce 1995 na základě barcelonského prohlášení s cílem vytvořit prostor míru, sdílené prosperity a mezilidských a kulturních vztahů. Po 25 letech se oblast Středomoří potýká s řadou problémů, které ještě prohloubila pandemie covid-19. V prosinci 2020 Evropská rada zdůraznila, že je nutné vypracovat novou agendu pro jižní sousedství. V zájmu obnovení a posílení tohoto strategického partnerství představili 9. února Komise a vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Josep Borrell Fontelles společné sdělení, v němž předkládají novou Agendu pro Středomoří.

Nová agenda staví na premise, že prostřednictvím spolupráce a na základě partnerství se mohou sdílené problémy proměnit v příležitost. Zaměřuje se na **pět politických oblastí:**

- (1) Lidský rozvoj, řádná správa věcí veřejných a právní stát: obnova společného závazku k demokracii, právnímu státu, lidským právům a odpovědné správě věcí veřejných.
- (2) Odolnost, prosperita a digitální transformace: podpora odolných, inkluzivních, udržitelných a propojených ekonomik, které vytvářejí příležitosti pro všechny.
- (3) Mír a bezpečnost: podpora zemí, které se potýkají s bezpečnostními problémy, hledání řešení probíhajících konfliktů.
- (4) Migrace a mobilita: společné řešení problematiky nuceného vysídlování a nelegální migrace, zajištění bezpečných a legálních způsobů migrace.
- (5) Ekologická transformace – odolnost vůči změně klimatu, energetika a životní prostředí: využití potenciálu nízkouhlíkové budoucnosti, /Pokr. na s. 2/

ochrana přírodních zdrojů v regionu a ekologicky udržitelný růst.

V období 2021–2027 má být na její plnění vyčleněno až 7 miliard eur z nového nástroje EU pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci, což by v tomto regionu mohlo v příštím desetiletí přinést soukromé a veřejné investice ve výši až 30 miliard eur.

Nedílnou součástí partnerství je **dodržování lidských práv a zásad právního státu**, které jsou nezbytné k zajištění důvěry občanů v instituce. Součástí agendy je rovněž

hospodářský a investiční plán ke stimulaci dlouhodobého sociálně-ekonomického oživení v zemích jižního sousedství.

Nová agenda pro Středomoří bude určovat směrování politiky EU vůči regionu i víceleté plánování v rámci nového nástroje EU pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci jak na regionální, tak dvoustranné úrovni. Evropská unie následně provede v polovině období (2024) přezkum. /J. Žežulková/

Hodnocení readmisní spolupráce třetích zemí > Komise

Dne 10. února Komise publikovala sdělení „Posílení spolupráce při navracení a zpětném přebírání jako součást spravedlivé, účinné a komplexní migrační politiky EU.“ Dokument shrnuje zprávu hodnotící readmisní spolupráci třetích zemí, která je vydána na základě čl. 25a Vízového kodexu.

Jedná se o **první věcné posouzení** podle vízového kodexu, založené na kvantitativním (např. počet vydaných rozhodnutí o návratu, či akceptovaných readmisních požadavků) a kvalitativních (např. komunikace ze strany dotčených zastupitelských úřadů, podmínky pro realizaci návratů) hodnocení spolupráce poskytnutým členskými státy a zeměmi přidruženými k schengenskému prostoru a údajích shromážděných Eurostatem a Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex).

Z hodnocení je zřejmé, že třetí země tvoří tři skupiny v rámci snahy spolupráce se členskými státy: **plně spolupracující, méně spolupracující a nespolečně spolupracující země**. Posouzení potvrzuje, že nástroje, které strukturuji spolupráci se třetími zeměmi, mohou mít příznivý dopad na účinnost této spolupráce, ale také to, že pro každou konkrétní situaci je důležité zvážit výhody použitého typu nástroje.

Hodnocení ukazuje, že hlavními problematickými oblastmi jsou identifikace nelegálních migrantů a vydávání cestovních dokladů. Jakmile jsou tyto procesy úspěšně dokončeny, organizace letů a skutečný návrat jsou obvykle úspěšně provedeny.

Sdělení také nastiňuje další kroky. V příštích měsících Komise projedná závěry hodnotící zprávy s Radou s cílem vyvodit identifikace způsobů, jak **posílit spolupráci v oblasti zpětného přebírání**. Komise, vysoký představitel Unie a členské státy se v souladu se svými příslušnými pravomocemi aktivně obrátí na partnerské země na základě posouzení readmisní spolupráce a budou se aktivně angažovat tam, kde byly ve zprávě určeny oblasti ke zlepšení. Komise by poté mohla Radě navrhnout vízová opatření.

Česká republika podpořila vytvoření koordinačního mechanismu pro **hodnocení readmisní spolupráce** a implementaci nástrojů vedoucích k jejímu zlepšení. V případech, kdy členské státy nemohou dosáhnout svých cílů při zpětném přebírání osob bilaterálně, může mít společný postup potenciál tuto situaci zlepšit. /V. Strnad/

Evropský plán boje proti rakovině > Komise

Dne 3. února zveřejnila Komise sdělení „Evropský plán boje proti rakovině“. Dokument je postaven na čtyřech klíčových pilířích, kterými jsou prevence, včasná detekce, léčba a kvalita života pacientů a přeživších, ale zaměřuje se také na vědu, výzkum a využití technologií, mezinárodní spolupráci nebo snižování nerovností. Představuje mnoho plánovaných aktivit, mezi které patří i deset tzv. vlajkových iniciativ.

Výzkum, inovace a digitalizace: Obecně je deklarována podpora výzkumu rakoviny, například prostřednictvím Horizontu Evropa, a digitalizace a sdílení údajů, včetně založení Evropského zdravotního datového prostoru v roce 2021. Mezi vlajkové iniciativy patří spuštění Znalostního centra o rakovině v roce 2021, které by mělo pomoci s koordinací evropského výzkumu, a vytvoření Evropské iniciativy pro zobrazení rakoviny v roce 2022, která by měla umožnit přístup výzkumníků a zdravotníků k anonymizovaným datům o rakovině.

Prevence: Cílem je zvýšení povědomí o rakovině a jejích příčinách a léčbě. Komise plánuje aktualizovat Evropský kodex proti rakovině, bojovat proti závislosti na tabáku (cílem dosáhnout hranice pod 5 % užívání tabáku do 2040, přičemž dnes je to okolo 25 %), revidovat tabákové a alkoholové legislativy (i v oblasti daní), navrhnout varovné značení alkoholu do roku 2023, redukovat karcinogenní obsah v potravinách, včetně nastartování kampaně „HealthyLifestyle4all“ v roce 2021, revidovat standardy kvality vzduchu do 2022 nebo omezit vystavení karcinogenům a mutagením látkám při práci. Mezi vlajkové

iniciativy patří eliminace rakoviny způsobené lidskými papilomaviry, přičemž cíl je proočkovat 90% dívek a značné množství chlapců v cílové skupině.

Detekce: Cílem je včasná detekce jako nejlepší způsob, jak porazit rakovinu. Detekce se značně liší mezi členskými státy. Cílem bude snížit rozdíly a dosáhnout vyššího počtu včasné odhalených případů rakoviny. Komise představí proto doporučení Rady o screeningu rakoviny do roku 2022. Vlajkovou iniciativou je vyvinutí nového schématu screeningu rakoviny, aby bylo možné dosáhnout 90 % screeningu cílové populace u rakovin prsu, děložního čípku a tlustého střeva.

Léčba: Obecným cílem je vysoce kvalitní péče, kterou hodlá Komise podpořit například spuštěním výcvikového programu lékařů a dalších specialistů v roce 2021, zlepšením dostupnosti léčivých přípravků, partnerstvím k personalizované léčbě, podporou diagnostiky atd. Mezi vlajkové iniciativy patří založení evropské sítě uznávaných národních center do roku 2025, se zapojením všech členských států (cílem je, aby 90 % pacientů mělo k těmto centrům přístup do roku 2030), zahájení iniciativy „Diagnostika a léčba rakoviny pro všechny“ v roce 2021, která by za využití nejnovějších technologií v oblasti sekvencování genomu měla umožnit národním centrům, přístup k porovnatelným profilům léčených pacientů a zlepšit tak léčbu a zahájení do roku 2025 iniciativu k porozumění rakovině (UNCAN.eu), která by měla pomoci odhalit osoby ohrožené vznikem rakoviny a zlepšit tak prevenci. /Pokr. na s. 3/

Zlepšení kvality života pacientů a pozůstalých: Cílem je zlepšit situaci pacientů, například zlepšením koordinace mezi zdravotními a sociálními službami, podporou přeškolení a návratu k pracovnímu životu. Vládkovou iniciativou je iniciativa „Lepší život pro pacienty s rakovinou“, v rámci které by od roku 2022 měla vzniknout dobrovolná „Karta přeživšího“, obsahující všechny zdravotní údaje a umožňující jednoduší zdravotnickou podporu, a zahájení digitálního centra pacientů s rakovinou, pro sdílení dat, v rámci programu Horizont Evropa.

Snižování nerovností: Jedná se o rozdíly mezi členskými státy, ale i k přístupu k ženám, starším osobám, postiženým atd., které je nutné srovnávat. Vládkovou iniciativou je založení registru nerovností v rakovině v roce 2021,

kteří bude identifikovat nerovnosti mezi členskými státy a regiony.

Dětská rakovina: Dle Komise je nezbytné se zaměřit na dětské pacienty, plánuje proto založení sítě mladých přeživších do roku 2022 nebo zlepšit pochopení pediatrické péče a dostupnost pediatrických léčiv. Bude zahájena iniciativa „Pomáhat dětem s rakovinou“, která by měla zajistit přístup k detekci, diagnóze a léčbě.

Financování, mezinárodní spolupráce a implementace: Financování primárně z programů EU4Health, Horizont Evropa a kohezních fondů; Mezinárodní spolupráce – podpora mezinárodních organizací a fór a podpora třetích zemí; Implementace – Založení implementační skupiny./J. Matera/

Výsledky plenárního zasedání > Evropský parlament

Od pondělí 8. do čtvrtka 10. února se uskutečnilo plenární zasedání Evropského parlamentu. K hlavním bodům patřila strategie EU pro očkovací látky proti onemocnění covid-19, facilitu na podporu oživení a odolnosti, akční plán pro oběhové hospodářství, demokratická kontrola sociálních sítí a ochrana základních práv a dočasná úleva od pravidel využívání letištních časů na letištích Unie.

Ve středu 10. února diskutovali poslanci s předsedkyní Komise Ursulou von der Leyenovou o nejnovějším vývoji v souvislosti se **strategií EU pro očkovací látky proti onemocnění covid-19**. Poslanci zdůraznili, že EU přijala v klíčových otázkách správná rozhodnutí, a to zejména v souvislosti se společným přístupem k očkování. Ocenili též důraz na bezpečnost vakcín a odpovědnost za očkovací látky. Unie podle nich nicméně podcenila výzvy spojené s hromadnou výrobou vakcín. Opatření na zvýšení produkce vakcín proto musí mít nyní nejvyšší prioritu.

Parlament ve středu také podpořil **zřízení facility na podporu oživení a odolnosti**. Jde o nástroj, který tvoří největší část balíčku na podporu oživení (Next Generation EU), jehož celková hodnota činí 750 miliard eur. Na financování vnitrostátních opatření ke zmírnění hospodářských a sociálních následků pandemie bude k dispozici celkem 672,5 miliardy eur ve formě grantů a půjček. Financování bude směřovat do oblastí, jako je ekologická a digitální transformace, připravenost na krizi a podpora dětí a mládeže. Pro získání finančních prostředků bude potřeba dodržovat zásady právního státu

a základní hodnoty EU.

Parlament rovněž přijal doporučení pro nový **akční plán pro oběhové hospodářství**. Komise by měla navrhnout závazné cíle v oblasti materiálové a environmentální stopy pro celý životní cyklus výrobků u každé kategorie výrobků uváděných na trh EU, zdůraznili poslanci v přijatém usnesení. Závazné cíle by měly být přijaty i pro jednotlivé výrobky, pokud jde o recyklovaný obsah při současném zajištění výkonnosti a bezpečnosti dotčených výrobků. Výrobky by zároveň měly být navrhovány tak, aby bylo možné je v budoucnu recyklovat.

V přijatém usnesení o provádění **směrnice o boji proti obchodování s lidmi** Parlament vyzývá, aby členské státy kriminalizovaly vědomé využívání služeb obětí obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování. Apeluje též na Komisi a členské státy, aby posoudily a vyhodnotily využívání digitálních technologií, sociálních médií a internetových služeb, jakožto nástrojů pro nábor obětí obchodování s lidmi. Donucovacím orgánům a organizacím občanské společnosti by měly být poskytnuty technické znalosti a vyčleněny zdroje, aby mohly reagovat na tyto výzvy.

Prodloužení dočasné úlevy od pravidel využívání letištních časů na letištích v EU podpořili poslanci během středečního hlasování pléna. Ve stejný den proběhla i rozprava o kontrole sociálních sítí. /J. Linková/

Debata o sociálních médiích a demokracii > Evropský parlament

Ve středu 10. února proběhla na plenárním zasedání Evropského parlamentu debata o roli sociálních médií v demokratické společnosti. Poslanci diskutovali o vztahu sociálních médií ke svobodě projevu, o stavu svobodných médií v Evropě a o dezinformačních kampaních.

Debata proběhla v době, kdy jsou tyto témata živě diskutována v rámci širší společnosti, ale i předmětem důležitých politických úvah, a to i na evropské úrovni. Poslanci se proto během rozpravy soustředili na dvojici legislativních návrhů Komise - na akt o digitálních službách (Digital Services Act, **DSA**) a akt o digitálních trzích (Digital Markets Act, **DMA**).

Během debaty, které se účastnili i zástupci Komise a Rady, ocenili poslanci fakt, že se EU snaží **regulaci online prostředí řešit zákony a ne prostřednictvím poky-**

nů pro platformy. Poslanci vyzvali EU, aby tato legislativní regulace byla intenzivnější, ale zároveň aby zajistila svobodu projevu a **zabránila jakémukoli cenzuře**.

Poslanci zároveň připomněli, že současná pravidla jsou nedostačující a nemůžou důrazně bojovat s **dezinformacemi**. Během debaty vystoupila i místopředsedkyně Komise **Věra Jourová**, která uvedla, že cílem zákona o digitálních službách je zvýšit odpovědnost sociálních platforem a vytyčit jasná pravidla pro omezování nelegálního obsahu, a to včetně nenávistných projevů a podněcování k násilí. Na závěr vystoupila Ana Paula Zacariasová za portugalské předsednictví a uvedla, že v tomto boji budou hrát roli i sociální platformy. V konečném důsledku však musí rozhodnout demokratické instituce a soudy, aby vyjasnili pravidla pro to, co bude přípustné a co ne. /J. Janek/

Rámcová pozice ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské Radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů

„Protiteroristická agenda pro EU: předvídání, prevence, ochrana a reakce“ (vypracovalo Ministerstvo vnitra)

Program evropských institucí od 16. do 22. února > Informace

Neformální videokonference ministrů financí, 16. února

Na videokonferenčním jednání proběhne hlavní debata k bloku témat týkajících se hospodářského oživení v EU. V rámci tohoto bloku Komise představí svou zimní makroekonomickou předpověď.

Zasedání kolegia Komise, 17. února

Na zasedání kolegia Komise proběhne diskuse ke sdělení o posílení příspěvku EU k multilateralismu založenému na pravidlech, přezkumu obchodní politiky, včetně iniciativy na reformu WTO, akčnímu plánu pro synergie mezi civilním, obranným a vesmírným průmyslem a sdělení o programu připravenosti v oblasti biologické obrany.

Neformální videokonference ministrů školství EU, 19. února

Na programu bude politická diskuse na téma „Spravedlnost v přístupu, začlenění a úspěch pro všechny ve vzdělávání a odborné přípravě“.

Neformální videokonference ministrů pro zemědělství a rybolov 22. února

Proběhne diskuse k aktuálnímu stavu konzultací mezi EU a Spojeným královstvím k rybolovným právním pro rok 2021.

Rada pro zahraniční věci, 22. února

Proběhne diskuse a zhodnocení vztahů s Ruskem, následně si ministři vymění názory ke Strategickému kompasu.

Týden v Evropské unii

Týdenní monitoring událostí v EU Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR

Číslo 420, týden od 8. až 14. února 2021 * Šířeno výhradně v elektronické podobě * Přípravují pracovníci Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR * Editor: David Březina* Kontakt: newsletter@vlada.cz